

העתונות הצהובה

י. ח. ברנר

ברנר כעתונאי בוועידת היסוד של ההסתדרות בחיפה, דצמבר 1920, כשטען ל"זכות הזעקה".
איור: נחום גוטמן

בשקריה ובגוזומאותיה הגסים — היא צאצא של חברתנו העכשווית, ההמונית, המבולבלת, העבדונית, הרקובה והגוססת. הוא צאצא של תחרותיות קפיטליסטית, של האנדרלמוסיה הבורגנית, של האטימות האנושית הנוראה, של אי הרצון להביץ איש את רעהו; של הגישה שהכל עניין של עשיית רווחים, שלא חשוב האדם, ומה שחשוב זה הונו; של סיסמת השוק, שלא צריך לדבר אל האדם כדי לשכנעו, אלא כדי להחרישו בצעקות.

והעתונות הצהובה צועקת. בקולי קולות. הכותרות — בגודל של אמה. כמהומה הנוראה היא תופסת את ההמון בשולי בגדו וסוחבת אותו באונס. טורים ארוכים. מה שצריך להשתיק משתיקים. מה שצריך לעקם — מעקמים. כל מקום שצריך לעשות מן המלה קלף משחק — עושים זאת. ומה שצריך ללכלך — שופכים עליו עביטים של שופכין. חומר זה הרי אינו חסר אצל החברה הטובים הללו — יצרניהם של הטורים הארוכים הללו. ללא מלת-אמת. שקר מוחלט, ולמטרה אחת בלבד: להמם את הציבור ולשמר עד כמה שאפשר את אי-הצדק הכללי, להוסיף ולקיים את האינולת ולהרשיע את ההמונים; להגן על כל מה שקיים במציאות ולכבות כל ניצוץ של ביקורת ומרידה.

העתונות הצהובה משרתת את ההון, את אורת-החיים הקפיטליסטי ולכן, בעצם, היא עשויה כולה מקשה אחת. כי הרי שק הכסף החלול אינו סובל, כידוע, ססגוניות ושנוי של צבעים. הוא אוהב מאוד קסרקטינים וחש נטייה רבה לגדודים של חיילים, שכולם מיושרים כמו חבל, צועדים כולם באותה רגל, ומתנועעים כולם כאיש אחד. לקפיטליזם אין כל אמן ברוח היצירה הלוהבת של האדם. הוא היה מעדיף שכל האנושות כולה לא תהיה אלא חתיכת בשר-עבודה, שממנו אפשר יהיה למצוץ בבת-אחת. אנשים חושבים הם סכנה גדולה לקפיטליזם; הוא זקוק ליצורים מכניים, לקפיצים מתנועעים, לסוסים רתומים, למסובבי גלגלים.

וכמהו עצמו כך כל מוסדותיו, מכונותיו האוטומטיות להחריד, העצומות לאין שיעור, חיות רעות עם לועות ברזל פעורים.

חיה רעה, בעלת לוע ברזל פעור היא גם העתונות הצהובה. היא שולטת בכל. הלאסאליים תמיד חרקו שן, בדברם עליה. היא נמצאת בכל מקום, זורמת, שטופת דם, מזוהמת. את ביטויה המיוחד, במובן מסוים, רואים בעיקר באנגליה ואמריקה, שבהן הזקנה השלטת — מערכת מציצת-הדם — נמצאת במלוא עוצמת השגב הנוצץ.

מובן מאליו, שכאשר הבריות היהודיות הנאות שלנו לומדות מן

עתונות צהובה היא אחד הדברים שצריך שיהיו בלתי-אפשריים בין אנשים חופשיים, בחברה חופשית. אנשים חופשיים, בחברה חופשית, נזקקים לשירה, לאמנות, לדיונים בהירים, ברורים, הוגנים על בעיות חיים חשובות, וגם, כמובן, לידיעות נכונות, פשוטות, על כל מה שנעשה בעולם הגדול.

אולם העתונות הצהובה, בהמולתה הפראית, בצעקות השוק שלה, במאמריה הצבועים למטרת ביונס, בדיווחיה המסולפים והמגמתיים,

בחברת גבר, מתי עליה "להגיש" לו את היד ומחי רק להניע בראשה. ואם סבור מישהו, שהעתונות הצהובה המכוונת לקורא הסוציאליסטי טובה יותר מזו האורתודוקסית, אז לא מיניה ולא מקצתיה. יש אמנם הבדלים מסויימים, אבל התוך, התמצית, הנשמה — אם ניתן להשתמש במלה זו בדברנו על העתונות הצהובה — זהים אצל זה כאצל זה. האורתודוקס הצהוב סוחר אמנם במסורת היהודית ואילו הסוציאליסט הצהוב — בסוציאליזם, אבל המסחר נשאר אותו המסחר. אמנם נכון שהאורתודוקס הצהוב משתדל ככל יכולתו להשביע את רצונם של חנוונים, בעלי עמדה, אנשי ציבור וכדומה, ואילו הסוציאליסט הצהוב מרקד לפני פועלי בתי החרושת — אך שניהם חופפים ברצונם לרקד, כלומר כוונתם לא לדבר אל הלב, אל התבונה, אל כל הטהור שבאדם; לא לעורר, לייסר, לעודד, להסביר; אלא רק למצוא חן, לוותר, להתחנף, להוביל באף.

והכל בצורה כה לא רצינית, כל כך חנונית, כל-כך בעל בתית. כאן מדברים על שבת, שם על מרקס, כאן על דיני השולחן ערוך, שם על דוגמות "סוציאליסטיות" — אך האנשים הם הרי אותם האנשים; שלוות נפש שורה עליהם. איזו שביעות רצון עצמית משונה, איזה ביטחון עצמי; ולא ביטחון עצמי וגאוה של לוחמים גאים, היודעים את ערכם, אלא ביטחון עצמי, ושמה נכון יותר לומר מעין הסתמכות על עצמם של אנשי עסקים מהמרים.

אצל אלה כמו אצל אלה, אין חשים כלל את הרוח ההורסת-יוצרת של אנשי המעלה, אלה החווים את המהפכה המתחייבת בכל תחומי החיים — הן הכלכלי והן התחום האישי-האסתטי.

מיידיש: יהודה גור-אריה

הגויים ומוציאות עתונים כמוהם, זה מקבל אצלן צורה שונה במקצת. אמנם הגורמים המרכיבים הם כמעט אותם הגורמים והתהליך דומה מאוד, אך בכל זאת, לצהובים היהודים שלנו יש עסק לא עם נפשות קרות של אנגלים או אמריקנים, אלא עם מהגרים-פוליטים יהודים מרוסיה. הם חייבים להתאים עצמם אל טעמם של קוראים-למחצה אלה, יגעי עמל, לעתים לא אדישים, ואז הצהוב המשונה מקבל צורה של כלי קודש. מנהלים סחר מכר קבל עולם ביראת שמים, בדתיות, מבשמים את המאמרים בבשמים של בתי מדרש, בתי כנסת של מחזיקי הדת, בתי שחיטה כשרה, מקוואות. מעניין מאוד לקחת פרי כזה ליד.

העתונות הצהובה האמריקנית או האנגלית עוסקת, למשל, בפוליטיקה בין לאומית, במדינות ובממשלן, בבחירות; היא הופכת עולמות, וזאת במין העמדת פנים כזאת, בהיפוך היוצרות, בהיפוך השחור ללבן ויום ללילה. ובדומה לכך נעשים הדברים גם בעתונות הצהובה היהודית, וזאת תוך אותה רמאות מודעות, באותה העמדת פנים, באותם סילופים ובאותו חוסר בושה.

אתה נתקף גועל, לשמוע למשל, באיזה טון מדובר כאן על המצוות הקדושות, שהכותבים עצמם מתייחסים אליהן כאל קליפת השום; באיזה שנאה ניתכת, או בהתעלמות מוחלטת, מקדמים שומרי הלילה הללו, כפי שפרץ מכנה אותם, כל נבט רך של נפש אדם הופשית-מתקדמת. משתדלים רק להשביע רצונם של בעלי בתים נאים, דיינים, שוחטים, מוהלים וזוגותיהם; נותנים להם הזדמנות למלא את הטורים ב"דעותיהם". כל מחשבתם נתונה לכך כיצד לעשות את עתונם "מעניין", כלומר שקורא או קוראת מסוג זה "יציץ" בו; שהוא או היא יגידו: "הו, איזה תענוג של פייפר (paper)!"

ואכן, מענגים הם "הפייפרים" הללו במאוד מאוד. בעתון אורתודוקסי, למשל, מוצאים אתם מאמרים, כיצד צריכה עלמה להתנהג